

Streda 12. marca 2014

P7_TA(2014)0231

Hodnotenie spravodlivosti v súvislosti s trestným súdnictvom a právnym štátom

Uznesenie Európskeho parlamentu z 12. marca 2014 o hodnotení spravodlivosti v súvislosti s trestným súdnictvom a právnym štátom (2014/2006(INI))

(2017/C 378/15)

Európsky parlament,

- so zreteľom na Zmluvu o Európskej únii, najmä na jej články 2, 6 a 7,
- so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej Únie, najmä na jej článok 70, článok 85, článok 258, článok 259 a článok 260,
- so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie,
- so zreteľom na článok 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach,
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 27. marca 2013 s názvom Porovnávaci prehľad EÚ v oblasti justície – Nástroj na podporu účinnej justície a rastu (COM(2013)0160),
- so zreteľom na list zo 6. marca 2013, ktorý zaslali ministri zahraničných vecí Nemecka, Dánska, Fínska a Holandska predsedovi Komisie Barrosovi a v ktorom žiadali zavedenie mechanizmu na posilnenie dodržiavania základných hodnôt v členských štátoch,
- so zreteľom na rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi,
- so zreteľom na návrh Komisie týkajúci sa zriadenia Európskej prokuratúry (COM(2013)0534), ktorý sa zaoberá potrebou vytvorenia priestoru spravodlivosti v oblasti trestného súdnictva EÚ,
- so zreteľom na činnosť, výročné správy a štúdie Agentúry Európskej únie pre základné práva,
- so zreteľom na činnosť a správy Európskej komisie pre demokraciu prostredníctvom práva (Benátska komisia), najmä na jej správu o právnom štáte (CDL-AD(2011)003rev), na jej správu o nezávislosti systému súdnictva – časť I: Nezávislosť sudcov (CDL-AD(2010)004) a na jej správu o európskych normách týkajúcich sa nezávislosti systému súdnictva – časť II: Prokuratúra (CDL-AD (2010)040),
- so zreteľom na Memorandum o porozumení medzi Radou Európy a Európskou úniou,
- so zreteľom na revidovaný štatút Európskej komisie pre demokraciu prostredníctvom práva,
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 13. novembra 2013 s názvom Ročný prieskum rastu na rok 2014 (COM(2013)0800),
- so zreteľom na činnosť a správy Európskej komisie pre efektívnosť súdnictva (CEPEJ), najmä na jej najnovšiu hodnotiacu správu o európskych systémoch súdnictva (2012),
- so zreteľom na svoje uznesenie o situácii, normách a postupoch v oblasti základných práv v Európskej únii, ako aj na všetky príslušné uznesenia z oblasti právneho štátu a spravodlivosti vrátane uznesení o korupcii a o európskom zatykači ⁽¹⁾,
- so zreteľom na článok 48 rokovacieho poriadku,

⁽¹⁾ Prijaté texty P7_TA(2012)0500, P7_TA(2013)0315, P7_TA(2011)0388, P7_TA(2013)0444, P7_TA(2014)0173) a P7_TA(2014)0174.

Streda 12. marca 2014

- so zreteľom na správu Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci a stanovisko Výboru pre právne veci (A7-0122/2014),
- A. keďže v oblasti trestného súdnictva hodnotenie posilňuje vzájomnú dôveru a keďže vzájomná dôvera je kľúčom k účinnému vykonávaniu nástrojov pre vzájomné uznávanie; keďže v rámci Štokholmského programu patrí hodnotenie medzi hlavné nástroje integrácie v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti;
- B. keďže zmluvy predstavujú potrebný základ pre hodnotenie politík v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ako aj pre rešpektovanie základných hodnôt Únie vrátane právneho štátu; keďže kvalita, nezávislosť a účinnosť justičných systémov sú tiež priority spomínané v rámci európskeho semestra, nového ročného cyklu koordinácie hospodárskej politiky EÚ;
- C. keďže porovnávaciemu prehľadu v oblasti justície sa v súčasnosti venuje pozornosť v kontexte európskeho semestra, čím sa príliš zdôrazňuje ekonomická hodnota spravodlivosti; keďže spravodlivosť samotná je hodnotou a mala by byť prístupná pre všetkých bez ohľadu na ich ekonomické záujmy;
- D. keďže je potrebná spolupráca medzi vnútroštátnymi orgánmi a spoločné chápanie právnych predpisov EÚ v oblasti trestného práva;
- E. keďže porovnávací prehľad v oblasti justície za rok 2013 sa zameriava výhradne na súdnictvo v občianskych a obchodných veciach a na správne súdnictvo, mal by však zahŕňať aj trestné súdnictvo, pretože fungovanie a nedotknuteľnosť trestného súdnictva má tiež významný dosah na základné práva a okrem toho úzko súvisí s dodržiavaním právnych noriem;
- F. keďže vo výročnej správe Agentúry Európskej únie pre základné práva za rok 2012 sú v kapitole o prístupe k účinnému a nezávislému súdnictvu vyjadrené obavy, pokiaľ ide o situáciu v oblasti dodržiavania právnych noriem, najmä o nezávislosť súdnictva v niektorých členských štátoch, a v tejto súvislosti aj o základné právo na prístup k spravodlivosti, ktoré výrazne poznamenala finančná kríza;
- G. keďže neprimeraná dĺžka súdnych konaní je naďalej hlavným dôvodom, prečo Európsky súd pre ľudské práva vydáva rozsudky proti členským štátom EÚ;
- H. keďže Európska komisia pre efektívnosť súdnictva (CEPEJ) od svojho vzniku v roku 2002 nadobudla odbornosť vlastnou činnosťou – analýzou rozličných národných systémov súdnictva – a poskytuje bezprecedentnú vedomostnú základňu so skutočnou pridanou hodnotou, čím pomáha členským štátom zlepšovať hodnotenie a fungovanie vlastných systémov súdnictva; keďže systém jej hodnotenia, ktoré je už v piatej etape, pokrýva všetky oblasti súdnictva a obsahuje rozličné kategórie analýzy, napr. demografické a hospodárske údaje, spravodlivé súdne konanie, prístup k spravodlivosti, profesie sudcov, prokurátorov a právnikov atď.;
- I. keďže Benátska komisia vo svojej najnovšej správe o dodržiavaní právnych noriem uviedla na základe konsenzu šesť prvkov, ktoré predstavujú základné piliere právneho štátu: zákonnosť vrátane transparentného, zodpovedného a demokratického prijímania zákonov; právna istota; zákaz arbitrárnych opatrení; prístup k spravodlivosti pred nezávislými a nestrannými súdmi vrátane súdneho preskúmania administratívnych aktov; dodržiavanie ľudských práv a nediskriminácia a rovnosť pred zákonom;
- J. keďže práca inštitúcií EÚ by sa mala zakladať na úzkej spolupráci a interakcii a mala by vychádzať z najlepších postupov a odborných poznatkov iných medzinárodných orgánov vrátane špecializovaných orgánov Rady Európy, aby sa zabránilo prekryvaniu a duplicitě činností a zabezpečilo sa účinné využívanie zdrojov;
- K. keďže Rada Európy a Európska únia opätovne potvrdili svoj záväzok posilniť spoluprácu v oblastiach spoločného záujmu – najmä pokiaľ ide o podporu a ochranu pluralistickej demokracie, dodržiavanie ľudských práv, základných slobôd a právnych noriem – plne využívať špecializované subjekty, napr. Benátsku komisiu, a v reakcii na nové výzvy vytvárať vhodné formy spolupráce;
- L. keďže Parlament opakovane požadoval posilnenie existujúcich mechanizmov s cieľom zabezpečiť rešpektovanie, ochranu a podporu hodnôt Únie stanovených v článku 2 Zmluvy o EÚ a žiadal, aby sa krízové situácie v Únii a jej členských štátoch riešili rýchlo a efektívne; keďže Parlament, Rada a Komisia rokujú o vytvorení „nového mechanizmu“;

Streda 12. marca 2014

- M. keďže nezávislosť súdnictva, ako aj nezávislosť sudcov a prokurátorov v členských štátoch treba chrániť pred všetkými politickými zásahmi;
- N. keďže každé rozhodnutie v danej veci by malo čo najrýchlejšie zaručiť náležité uplatňovanie článku 2 Zmluvy o EÚ a zabezpečiť, aby boli všetky rozhodnutia prijímané na základe objektívnych kritérií a objektívneho hodnotenia s cieľom riešiť kritiku týkajúcu sa rozdielov v zaobchádzaní a politickej zaujatosti;
- O. keďže uplatňovanie nástrojov Únie v oblasti trestného súdnictva vrátane dodržiavania základných práv, ako aj vytvorenie priestoru trestného súdnictva závisí od efektívneho fungovania národných systémov trestného súdnictva;
- P. keďže je potrebné zabezpečiť jednotný a komplexný výkon spravodlivosti, aby páchatelia trestnej činnosti prekračujúci hranice nevyužívali rozdiely medzi trestnými systémami členských štátov;

Vypracovanie porovnávacieho prehľadu v oblasti justície v trestných veciach

- 1. víta porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície, ktorý vypracovala Komisia; vyjadruje však poľutovanie nad skutočnosťou, že sa zameriava len na súdnictvo v občianskych a obchodných veciach a na správne súdnictvo;
- 2. zdôrazňuje, že vytvorenie porovnávacieho prehľadu v trestných veciach zásadne prispeje k spoločnému chápaniu právnych predpisov EÚ v oblasti trestného práva medzi sudcami a prokurátormi, a tým aj k posilneniu vzájomnej dôvery;
- 3. žiada preto Komisiu, aby postupne rozšírila rozsah prehľadu, ktorý by sa tak stal samostatným a komplexným porovnávacím prehľadom v oblasti justície a ktorý by využitím objektívnych ukazovateľov hodnotil všetky oblasti súdnictva vrátane trestného súdnictva a všetkých súvisiacich horizontálnych otázok, ako je nezávislosť, efektívnosť a integrita súdnictva, sudcovská profesia a dodržiavanie procesných práv; žiada Komisiu, aby zahrnula všetkých relevantných činiteľov a vychádzala z ich skúseností a ponaučení, z doterajšej práce orgánov Rady Európy pri posudzovaní dodržiavania právnych noriem a systémov súdnictva, ako aj z doterajšej práce Agentúry Európskej únie pre základné práva;

Úloha národných parlamentov a Európskeho parlamentu

- 4. vyzýva Komisiu a Radu, aby zabezpečili zapojenie Európskeho parlamentu a národných parlamentov do tohto procesu, ako sa stanovuje v zmluvách, a aby sa im pravidelne predkladali výsledky hodnotení;

Účasť členských štátov

- 5. vyjadruje poľutovanie nad nedostatkom dostupných údajov o vnútroštátnych súdnych systémoch, a preto žiada členské štáty, aby plne spolupracovali s inštitúciami EÚ a Rady Európy a aby zhromažďovali a pravidelne poskytovali nestranné, spoľahlivé, objektívne a porovnateľné údaje o svojich súdnych systémoch;

Právny štát a základné práva

- 6. vyzýva Komisiu, aby riešila opakovanú žiadosť Parlamentu a navrhla:
 - účinný mechanizmus na pravidelné hodnotenie dodržiavania základných hodnôt EÚ členskými štátmi, ako sa stanovuje v článku 2 Zmluvy o EÚ, čo by bolo základom nástroja včasného varovania a
 - mechanizmus riešenia krízových situácií s primeranými formami intervencie, účinnejšie postupy v prípade porušovania predpisov a možnosť sankcií v prípade, že v členskom štáte dôjde k systematickému porušovaniu zásad demokracie a právneho štátu a zlyhajú primerané systémy kontroly a zabezpečenia rovnováhy;
- 7. pripomína, že každý takýto mechanizmus sa musí uplatňovať na všetky členské štáty transparentne, jednotne a za rovnakých podmienok a musí sa vzájomne dopĺňať s činnosťou iných medzinárodných inštitúcií, akými sú Rada Európy, a najmä Benátska komisia; žiada, aby v tomto hodnotení zohrávala náležitú úlohu Agentúra Európskej únie pre základné práva;

Streda 12. marca 2014

8. požaduje väčšiu spoluprácu medzi Európskym parlamentom a Benátskou komisiou; vyzýva Parlament a Radu Európy, aby vytvorili primeraný mechanizmus na predkladanie žiadostí o stanovisko Benátskej komisii v prípade mimoriadne závažných otázok a aby zabezpečili zapojenie Parlamentu do činnosti Benátskej komisie;
9. domnieva sa, že je potrebné ďalej posilňovať spoluprácu medzi príslušnými výbormi Parlamentu a Parlamentným zhromaždením Rady Európy v súlade s článkom 199, najmä v podobe pravidelných a ad hoc stretnutí, ako aj určiť kontaktné miesta na oboch stranách; rozširuje trvalé pozvanie pre zástupcov Rady Európy (príslušné výbory Parlamentného zhromaždenia Rady Európy, Benátsku komisiu, CEPEJ, komisára pre ľudské práva), aby sa zúčastňovali na relevantných zasadnutiach výborov EP;
10. žiada aktualizáciu dohody z roku 2007 o posilnení spolupráce medzi Parlamentným zhromaždením Rady Európy a Európskym parlamentom s cieľom čo najlepšie zohľadniť vývoj od vstupu Lisabonskej zmluvy do platnosti; vyzýva Konferenciu predsedov na základe článku 199 rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu, aby vyzvala Parlamentné zhromaždenie Rady Európy na otvorenú diskusiu v súvislosti so zaradením praktických opatrení na spoluprácu príslušných orgánov do tohto všeobecného rámca;
11. pripomína, že je potrebné pravidelne vyhodnocovať aj Memorandum o porozumení medzi Radou Európy a Európskou úniou;
12. vyzýva Radu a členské štáty, aby prevzali plnú zodpovednosť v súvislosti so základnými právami zakotvenými v charte a v príslušných článkoch zmlúv, najmä v článku 2, článku 6 a článku 7 Zmluvy o EÚ; je presvedčený, že je to podmienkou efektívneho konania EÚ v situáciách, keď členské štáty obmedzujú zásady demokracie a právneho štátu alebo základné práva;
13. zdôrazňuje, že Komisia je oprávnená podať na Súdnom dvore Európskej únie žalobu na členský štát, ktorý si neplní záväzky vyplývajúce zo zmlúv;

o

o o

14. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade a Komisii.
-